

การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง*

PROMOTION OF COMMUNITY-BASED TOURISM IN KHAO KOB SUBDISTRICT, HUAI YOT DISTRICT, TRANG PROVINCE

พระอธิการกิริติ อรุณ (กิริติ รินรส)*, ดิเรก นุ่นกล้า, พระครูนิติธรรมบัณฑิต (สุริยา คงคาไหว)

Phra Athikarn Keerati Aruno (Keerati Rinros)*, Direk Nunklam, Phrakru Nitithambundhit (Suriya Kongkawai)

สาขาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Social Development Branch, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Si Thammarat Campus,

Nakhon Si Thammarat, Thailand

*Corresponding author E-mail: Keerati7157@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนฯ และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง จำนวน 357 คน เลือกโดยใช้สูตรคำนวณ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปลายปิด และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามปลายปิดและการสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนฯ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านส่งเสริมการจัดการโดยชุมชน ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน มีแนวทางและนโยบายที่ชัดเจน โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง 2) ด้านส่งเสริมการตลาดวัฒนธรรมชุมชน ควรจัดกิจกรรมเรียนรู้ความงดงามของวัฒนธรรมชุมชน รวมทั้งการฟื้นฟูประเพณีที่สร้างอัตลักษณ์ของชุมชน เปิดโอกาสการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวหรือคนในชุมชนได้ศึกษา เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนทางวัฒนธรรมของชุมชน 3) ด้านการส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ควรจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการโดยผ่านกิจกรรมที่โดดเด่นสอดคล้องกับวิถีชุมชนด้วยการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการส่งเสริมสินค้าและบริการท้องถิ่น ควรมีการประชาสัมพันธ์ทุกช่องทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณภาพ เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนครั้งต่อไป

คำสำคัญ: การส่งเสริม, การท่องเที่ยว, วิถีชุมชน, ตำบลเขากอบ, จังหวัดตรัง



Abstract

The objective of this research article is to study the promotion of community-based tourism and propose guidelines for promoting community-based tourism in Khao Kob Subdistrict, Huai Yot District, Trang Province. This study employed a mixed-methods research approach. The sample group consisted of 357 residents living in Khao Kob Subdistrict, Huai Yot District, Trang Province, selected using a sample size calculation formula. The key informants included 20 community leaders selected by purposive sampling. Research tools included a closed-ended questionnaire and in-depth interview form. Data were collected through the questionnaire and in-depth interviews. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation, with data analyzed descriptively. The research findings revealed that the overall level of community-based tourism promotion was rated at the highest level. The proposed guidelines for promoting community-based tourism consisted of four key areas: 1) Community-Based Management Promotion: There should be participation in the planning process, with clear directions and policies, allowing for genuine involvement from all sectors. 2) Cultural Heritage Promotion: Activities should be organized to encourage learning about the beauty of local culture, including the revival of traditions that define the community's identity. Learning opportunities should be open to both tourists and locals to ensure cultural stability and sustainability. 3) Natural Resource Management Promotion: Practical activities should be organized that align with the local way of life and are environmentally friendly. 4) Local Product and Service Promotion: All available media channels should be used to publicize information about high-quality local products created from local wisdom, in order to encourage repeat visits from tourists.

Keywords: Promotion, Tourism, Community Lifestyle, Khao Kob Subdistrict, Trang Province

บทนำ

การท่องเที่ยวมีบทบาทมากในสังคมโลกและยิ่งมากขึ้นในชุมชนท้องถิ่นเมื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ขยายอาณาเขตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจเข้าใกล้วิถีชีวิตของชุมชนมากขึ้น ในขณะที่แนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการเติบโตในทิศทางบวกนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งให้ความสนใจกับการเดินทางไปสัมผัสความจริงแท้ดั้งเดิมของพื้นที่ต่าง ๆ ในไทยเพิ่มมากขึ้น การท่องเที่ยวไม่ได้กระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ หากมีการกระจายตัวสู่ชุมชน ส่งผลให้ท้องถิ่นหลายแห่งตั้งรับการมาถึงของนักท่องเที่ยวมาเป็นการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตขณะเดียวกันภาครัฐก็ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มมากขึ้นจากการประกาศให้ท่องเที่ยววิถีไทยเป็นวาระแห่งชาติ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปในทิศทางที่ยั่งยืนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงถือเป็นอุตสาหกรรมแห่งความหวัง ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยมากเป็นอันดับต้น ๆ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การ

มหาชน), 2561) การท่องเที่ยวของประเทศไทยอยู่ในระดับสากล เป็นจุดหมายของนักเดินทางทั่วโลก การท่องเที่ยวก็เป็นแหล่งรายได้อันดับต้น ๆ ของประเทศเช่นกัน แต่คำถามสำคัญ คือ จะทำอย่างไรให้การท่องเที่ยวสามารถนำไปสู่ความยั่งยืน คือ มีทั้งคุณค่าและสร้างมูลค่าสูงได้ด้วยการใช้ซอฟต์แวร์ (พิชญพร โพธิ์สง่า, 2566)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) โดยเน้นไปที่การท่องเที่ยวชุมชน ให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว ทั้งในด้านของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนในเรื่องของเอกลักษณ์ในการให้บริการของชุมชน โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็น ภาครัฐ เอกชนคนในชุมชน ตลอดจนตัวนักท่องเที่ยวเอง ให้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จเพื่อก้าวไปสู่ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งด้านคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรการท่องเที่ยว และโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งการสร้างสมดุลของการพัฒนาทั้งในมิติของพื้นที่ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), 2565) โดยมีปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่าง ยั่งยืน คือ บทบาทการบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชนประกอบด้วย มีการวางแผน การปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบ การแก้ไขและปรับปรุง ด้านความชัดเจนของเจ้าภาพ ด้านกฎหมายและการจัดระเบียบ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ และด้านการสร้างเครือข่าย และต้องมีการปฏิบัติตามหลัก อปทานิยธรรมให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ได้แก่ ความพร้อมเพียงกัน ร่วมวางแผน ห่วง แหวนรักษา ร่วมแก้ปัญหาสถานที่นั้น เคารพให้เกียรติกัน ร่วมประเมินคุณค่า และยึดกฎ กติกา ร่วมกันรับผลประโยชน์ ซึ่งจะก่อให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร, 2562)

ชุมชนตำบลเขาอกบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชุมชน นั่นคือ ถ้ำเลเขาอกบ ตั้งอยู่ที่อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชนทางธรรมชาติที่ผสมผสานกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัยที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ นับว่าเป็นอีกหนึ่งตำบลที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ “วังมังกร หรือวังเทพทาโร” แหล่งรวมศิลปะจากรากไม้เทพทาโร แต่เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวของตำบลเขาอกบที่ผ่านมาประสบกับเหตุการณ์หลายด้าน ที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การจัดการ ด้านวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงสินค้าและบริการ เพราะการท่องเที่ยวของตำบลเขาอกบนั้น เกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มของประชาชน โดยขาดความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมแต่ละด้าน ทำให้การดำเนินงานในแต่ละด้าน ไม่มีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจในการทำวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ตำบลเขาอกบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง เพื่อศึกษาการท่องเที่ยววิถีชุมชนและศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว ตำบลเขาอกบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน คือ ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน การส่งเสริมการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมสินค้าและบริการท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าต่อการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างมั่นคง และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ตำบลเขาอกบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง



2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอยายอย จังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอยายอย จังหวัดตรัง มีวิธี ดำเนินการ วิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ประกอบด้วย 1) การวิจัยเชิง ปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการค้นคว้าวิจัยจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี เนื้อหา จากเอกสารตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ (สงศรี ชมวงษ์, 2554)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่ มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลเขากอบ อำเภอยายอย จังหวัดตรัง จำนวน 4,362 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน เลือกโดยใช้สูตรคำนวณของทาร์โรว์ ยามาเน่ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำ ชุมชน จำนวน 6 กลุ่ม รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน เลือกแบบจำเพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามแบบปรายปิด ซึ่งได้ศึกษาจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาจากเอกสารตำรา วารสาร บทความทางวิชาการ ที่มีเนื้อหา เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน เพื่อสร้างแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอยายอย จังหวัดตรัง และ 2) การวิจัย เชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งได้ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจาก เอกสาร ตำราและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ ตรงและถูกต้องแล้วศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ตำบลเขากอบ อำเภอยายอย จังหวัดตรัง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใน ตัวแปรตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามแบบ ปลายปิด และเก็บกลับด้วยตนเอง 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในลักษณะ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ทำการการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จาก แบบสอบถาม โดยนำมาคัดแยกตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลเป็นด้านๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยมีกระบวนการและขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ด้วยการตรวจสอบ

ความถูกต้อง รวบรวมคำตอบ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เนื้อหาและเรียบเรียงพรรณนาความให้รัดกุม เข้าใจง่าย โดยแยกออกเป็นแต่ละด้านตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง (n=357)

การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน	ระดับการส่งเสริม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านส่งเสริมการจัดการโดยชุมชน	4.52	0.60	มากที่สุด
2. ด้านส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน	4.49	0.63	มาก
3. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ	4.48	0.60	มาก
4. ด้านส่งเสริมสินค้าและบริการท้องถิ่น	4.56	0.56	มากที่สุด
รวม	4.51	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง โดยรวม มีการส่งเสริมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนด้านส่งเสริมสินค้าและบริการท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการจัดการโดยชุมชน ($\bar{X} = 4.52$) และด้านส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{X} = 4.49$) ส่วนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยสุด ($\bar{X} = 4.48$) ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบล เขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านส่งเสริมการจัดการโดยชุมชน ได้สังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้ ควรมีการวางแผน กำหนดเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวสู่ชุมชนที่ดีกว่าเดิม การส่งเสริมด้านการอบรมให้ความรู้การใช้ภาษา ต่อพนักงานหรือเจ้าหน้าที่เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก เพราะจะช่วยเพิ่มความประทับใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวอีกในครั้งต่อไป 2) ด้านส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ได้สังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้ ชุมชนตำบลเขากอบมีประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามหลากหลาย เพื่อให้ประเพณีวัฒนธรรมคงอยู่คู่ชุมชนเขากอบ อย่างแรก ควรเริ่มจาก บุคลากรภายใน ในการเป็นแบบอย่างที่ดี เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ และเป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์ กลุ่มใกล้ชิดในการมีส่วนร่วม และจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามแต่ละชุมชน เพื่อความคงอยู่สืบทอดต่ออนุชนรุ่นหลังต่อไป 3) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ได้สังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้ การริเริ่มให้ผู้นำในชุมชนและ



หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรที่จะมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ปลุกฝัง ส่งเสริมร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเขากอบเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่า และเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ และ 4) ด้านส่งเสริมสินค้าและบริการท้องถิ่น ได้สังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ดังนี้ ชุมชนตำบลเขากอบมีแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตและมีผลิตภัณฑ์ของชุมชนหลากหลาย อาทิ ยาสมุนไพร เช่น ยาต้ม ยาหมอม ยาลม ชามเทพทาโร เป็นต้น แต่หากจะเพิ่มเจ้าหน้าที่บริการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว การเดินทางเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชุมชนต่าง ๆ ภายในชุมชน รวมถึงสินค้าของที่ระลึกเป็นของฝาก จะสร้างความประทับใจต่อนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ด้านส่งเสริมสินค้าและบริการท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการจัดการโดยชุมชน ด้านส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ส่วนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยสุด อภิปรายได้ว่า

1.1 ด้านการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเห็นว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ มีการประชุมวางแผน จัดทำขั้นตอนการดำเนินงาน ที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน กำหนดเป้าหมาย ทิศทาง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็น จึงทำให้การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนด้านส่งเสริมการจัดการโดยชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิโรจน์ สารัตนะ กล่าวว่า การวางแผน ทางการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจ เลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น (วิโรจน์ สารัตนะ, 2545) และสอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิท พวงงาม กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน (โกวิท พวงงาม, 2550) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิษา กลิ่นขจร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทางท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยว มีพฤติกรรมการให้ความร่วมมือ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยว ด้านการจัด กิจกรรมให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีพฤติกรรมได้แสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและ ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว และ ประชาชนในพื้นที่มีความคิดเห็นต่อการจัดการท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว มีพฤติกรรมเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน สำหรับวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศของการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานการท่องเที่ยว 2) การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ 3) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ 4) การบริหารจัดการของชุมชน และ 5) การปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง “การพูดให้ฟัง ทำให้เห็น” สำหรับรูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทย โดยเรียก รูปแบบนี้ว่า “SLOW LIFE MODEL” ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผ่านการประเมินและรับรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (สุนิษา กลิ่นขจร, 2561)

1.2 ด้านส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เห็นว่า ตำบลเขากอบนั้น มีวัฒนธรรมที่งดงามมาตั้งแต่โบราณและมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องทุกๆเทศกาลจึงเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีและอัตลักษณ์ของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ด้านส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมชุมชนอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล บัวจันทร์ ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ให้เกิดการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา การศึกษาพุทธประวัติ (นฤมล บัวจันทร์, 2565) และยังได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมษธาวิณ พลโยธ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนไทดำ บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของชุมชนมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวครบครัน สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์และโดดเด่น เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม และมีสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ โดยศักยภาพที่โดดเด่นของชุมชน ได้แก่ ศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นของวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งเดียวในภาคอีสาน อย่างไรก็ตามแนวทางการพัฒนาที่ชุมชนควรพัฒนามีหลายองค์ประกอบ เช่น ด้านการบริหารจัดการ ควรพัฒนาการกระจายรายได้ของคนในชุมชน พัฒนาด้านข้อมูลข่าวสารในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้ ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาการบริการนักท่องเที่ยวทั้งด้านร้านอาหาร ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก รวมไปถึงศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ชุมชนควรพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้ หลากหลายและน่าสนใจ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ที่สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชน นอกจากนี้ชุมชน ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อประโยชน์ของตนเอง และชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือในการวางแผนและ การดำเนิน กิจกรรมการท่องเที่ยว ส่งเสริมชุมชนให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานได้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการ รองรับนักท่องเที่ยว (เมษธาวิณ พลโยธ และคณะ, 2565) และยังสอดคล้องกับ ประพนอม การชะนันท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช มีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวได้ โดยมี ศักยภาพด้านเอกลักษณ์และคุณค่าโดยรวม อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นหรือเฉพาะพื้นที่ และควมมีคุณค่าทางวัฒนธรรม/วิถีชีวิตของคนในชุมชน ส่วน ศักยภาพด้านการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีศักยภาพสูงในประเด็นของข้อมูลของทรัพยากรที่มีประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว เช่นเดียวกับ ศักยภาพด้านการเข้าถึงที่มีศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง



เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีศักยภาพสูงในประเด็นการเดินทางเข้าถึงได้ทุกฤดูกาล ซึ่งผลการประเมินศักยภาพของ ทรัพยากรทุกด้านสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนได้ (ประนอม การชนันท์, 2562)

1.3 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจะเห็นว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ มีการร่วมมือของภาคีเครือข่าย ในการขับเคลื่อน ด้วยสถานที่ท่องเที่ยวในตำบลเขากอบมีความอุดมสมบูรณ์ด้านป่าไม้เป็นจำนวนมาก จึงทำให้ การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนด้าน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐวัฒน์ แสงภูเขียว ได้วิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมา เที่ยวในอำเภอเขาค้อจังหวัดเพชรบูรณ์ มีระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยใช้องค์ประกอบของการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านกิจกรรม และกระบวนการ และผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทุกด้าน (ญัฐวัฒน์ แสงภูเขียว, 2563)

1.4 ด้านส่งเสริมสินค้าและบริการท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจะเห็นว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนด้านสินค้าและบริการ ตำบลเขากอบมีสินค้ามากมายที่อยู่ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มาจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของชาวบ้าน โดยหลักจะเป็นผลิตภัณฑ์ยาสมุนไพร มีความปลอดภัยมีสุขภาพดี เช่น ยาต้ม ยาหมอม และใบชา ล้วนผลิตจากไม้เทพทาโรซึ่งด้วยความมีเอกลักษณ์พร้อมการบริการของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นอย่างดี จึงทำให้ การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนด้านสินค้าและบริการ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทนงศักดิ์ กุมะณา และคณะ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวอำเภอกัลยาณิวัฒนามีในอาณาเขต 3 ตำบล และแต่ละตำบลมีผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นอันประกอบไปด้วย ข้าวกล้องดอยที่อยู่ในตำบลบ้านจันทร์ ผ้าทอกระเหรี่ยงอยู่ในตำบลแจ่มหลวง และกาแฟสดที่อยู่ในตำบลแม่แดด ในการนี้ทางชุมชนได้มีการประชุมคัดเลือกผลิตภัณฑ์กาแฟ เนื่องจากผลิตภัณฑ์กาแฟเป็นผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนได้มีการปลูกในทุกครัวเรือน เป็นวัฒนธรรมที่มีมาช้านาน คือ เมื่อเด็กเกิดมาในครอบครัวใดแล้ว จะมีการปลูกต้นไม้ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ของเด็กและให้เด็กคนนั้นได้ดูแลรักษาต้นไม้ต้นนั้นสืบไป ดังนั้นชุมชนจึงได้มีมติเลือกผลิตภัณฑ์กาแฟ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการดึงดูดนักท่องเที่ยว ที่นอกจากจะเป็นการสื่อถึงอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของชุมชนแล้ว ยังได้นำผลิตภัณฑ์กาแฟมาพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใช้ในครัวเรือน การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบเพื่อการท่องเที่ยวของอำเภอกัลยาณิวัฒนา ผู้วิจัยร่วมกับชุมชนได้จัดเวทีเสวนาเพื่อนำผลิตภัณฑ์กาแฟมาพัฒนาเพื่อดึงดูดและเป็นของที่ระลึกส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากกาแฟเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ตลอดจนวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา มีการปลูกฝังความเชื่อจากรุ่นสู่รุ่นโดยยึดถือปฏิบัติกันต่อไป (ทนงศักดิ์ กุมะณา และคณะ, 2565) และยังสามารถสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิชราภรณ์ จันทระภู ได้วิจัยเรื่อง การยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาพื้นที่บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่น ของตำบลบ้านจั่ว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ ได้ ดำเนินการจนได้รับมาตรฐาน

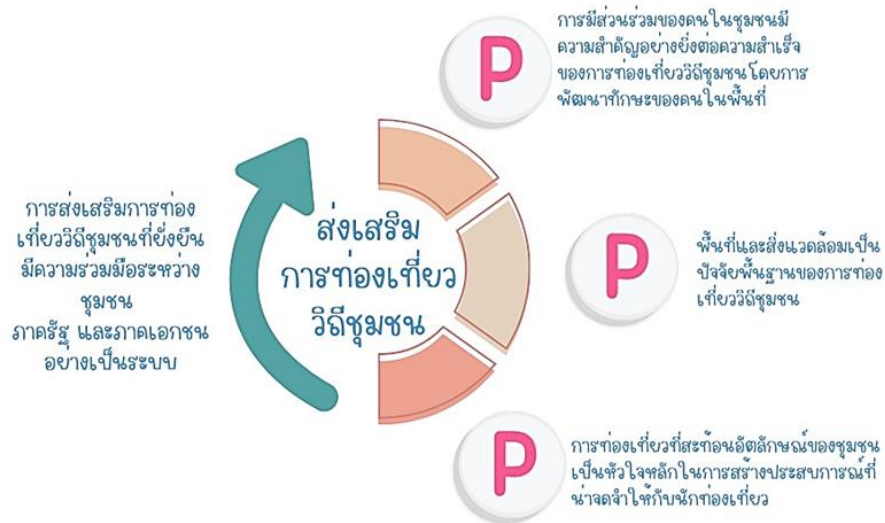
ความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ประเภท นันทนาการและสถานที่ท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2) การยกระดับช่องทางการสื่อสารการตลาดท่องเที่ยว จัดแสดงสินค้าภายในงานเปิดกิจกรรม “วันเดียฯ ทริปปทุมธานีเสน่ห์ใกล้กรุง เปิดเมืองปทุมธานีรับนักท่องเที่ยว” เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลบ้านจั่ว และ 3) เสริมสร้างศักยภาพชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและภาคีเครือข่าย โดย ดำเนินการขอเข้ารับประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากกรมท่องเที่ยว เพื่อสร้างมูลค่าและคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจ ให้กับสมาชิกกลุ่มด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งผลต่อความสมดุลของเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน (พัชรภรณ์ จันทระภา, 2565)

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบล เขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ควรมีการวางแผน กำหนดเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวสู่ชุมชนที่ดีกว่าเดิม การส่งเสริมด้านการอบรมให้ความรู้การใช้ภาษา ต่อบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก 2) ด้านส่งเสริมการตลาดทางวัฒนธรรมชุมชน ควรเริ่มจาก บุคลากรภายใน ในการเป็นแบบอย่างที่ดี เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ และเป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์ กลุ่มใกล้ชิดในการมีส่วนร่วม และจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณี อันดีงามแต่ละชุมชน 3) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ควรริเริ่มให้ผู้ผู้นำในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรที่จะมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ปลุกฝัง ส่งเสริมร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยจัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลเขากอบเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่า และเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ และ 4) ด้านส่งเสริมสินค้าและบริการท้องถิ่น ชุมชนตำบลเขากอบมีแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตและมีผลิตภัณฑ์ของชุมชนหลากหลาย อาทิ ยาสมุนไพร เช่น ยาต้ม ยาหม้อ ยาหอม ชาเทพทาโร เป็นต้น ควรเพิ่มเจ้าหน้าที่บริการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว การเดินทางเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวสัมผัสวิถีชุมชนต่าง ๆ ภายในชุมชน รวมถึงสินค้าของที่ระลึกเป็นของฝาก จะสร้างความประทับใจต่อนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ได้พบองค์ความรู้ใหม่ เรียกว่า 3PPP สามารถเขียนเป็นภาพโมเดล ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 แสดงการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

จากภาพโมเดลสามารถอธิบายองค์ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ดังนี้

1. ผู้คน (P = People) คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยววิถีชุมชน โดยการพัฒนาศักยภาพของคนในพื้นที่ เช่น การบริการนักท่องเที่ยว การสื่อสาร การบริหารจัดการ และการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ช่วยเพิ่มความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของและการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการท่องเที่ยวยังส่งผลให้เกิดความยั่งยืนทางสังคมและวัฒนธรรม

2. สถานที่ (P = Place) คือ พื้นที่และสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานของการท่องเที่ยววิถีชุมชน การอนุรักษ์ภูมิโนเวศ วัฒนธรรมท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเป็นจุดขายที่สร้างความแตกต่างจากการท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ทั่วไป การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวควรอยู่ภายใต้แนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วม ควบคู่ไปกับการกำหนดขอบเขตการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้กระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน

3. ผลิตภัณฑ์ (P = Product) คือ การท่องเที่ยวที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นหัวใจหลักในการสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำให้กับนักท่องเที่ยว โดยการนำกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม เช่น การเรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน งานหัตถกรรม หรือการเกษตรอินทรีย์ เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยม ขณะเดียวกันการออกแบบสินค้า OTOP หรือของที่ระลึกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ช่วยสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบ อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ด้านส่งเสริมสินค้าและบริการท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยในระดับ

มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านส่งเสริมการจัดการโดยชุมชน ด้านส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ส่วนด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบมีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยสุด ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนตำบลเขากอบฯ มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ด้านส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ และด้านส่งเสริมสินค้าและบริการท้องถิ่น จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งในด้านการวางแผน บริหารจัดการ และการให้บริการ เพื่อสร้างความรู้สึกรับรู้เป็นเจ้าของและความยั่งยืนในการพัฒนาหน่วยงาน 2) ภาครัฐควรสนับสนุนทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านการบริหารจัดการ การตลาด และการบริการนักท่องเที่ยวนำเสนอในรูปแบบกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจ เพื่อสร้างคุณค่าและความแตกต่างในการท่องเที่ยว 3) ควรใช้ช่องทางที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะสื่อดิจิทัล เพื่อเพิ่มการรับรู้และการเข้าถึงของนักท่องเที่ยว และ 4) ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยววิถีชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาอย่างรอบด้านในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน ประจำปี 2550 และการมีส่วนร่วมของประชาชน ประจำปี 2550. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอีสเตอร์กอปปี (ประเทศไทย) จำกัด.
- ณัฐวัฒน์ แสงภูเขียว. (2563). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 10(3), 265-278.
- ทองศักดิ์ กุมะณา และคณะ. (2565). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 13(2), 172-186.
- นฤมล บัวจันทร์. (2565). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประนอม การชนะนันท. (2562). ศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาจุฬานาครทรรณ, 6(2), 898-915.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). (2565). เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง หน้า 1 (1 พฤษภาคม 2565).
- พัชรภรณ์ จันทราภ. (2565). การยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาพื้นที่บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นของตำบลบ้านจั่ว อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 24(2), 19-28.



- พิชญพร โพธิ์สง่า. (2566). ดัน ‘ซอฟต์พาวเวอร์’ ให้คนทั้งโลกหลงรักประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 17 มีนาคม 2567 จาก <https://theactive.thaipbs.or.th/read/soft-power-tourism>
- เมษธาวิณ พลโยธ และคณะ. (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนไทดำ บ้านนาป่าหนาด อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. วารสารการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 18(1), 1-25.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร. (2562). รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สงศรี ชมภูวงศ์. (2554). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช: วิพีเอส: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโสกราช.
- สุนิษา กลิ่นขจร. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยววิถีถิ่น วิถีไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเส้นทาง การท่องเที่ยวเมืองร้อยเกาะ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2561). การท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นเรื่องใกล้ตัวกว่าที่คิด. เรียกใช้เมื่อ 11 มีนาคม 2567 จาก <https://tatreviewmagazine.com/article/community-based-tourism>